

בכורות פרק ה כל פסולי המוקדשין דף לו

עד שהעיד ששמע מפי עד אחר שנפל מום מאליו בבכור ולא בכוונה על ידי אדם ר' אסי אמר שאינו נאמן היות ועד מפי עד נאמן רק להתיר אשה עגונה, ר' אשי אמר שנאמן היות ועד מפי עד נאמן לכל עדות שאשה נאמנת בה, וכך הלכה.

אשה שאמרה שהייתה אשת איש והתגרשה נאמנת שהרי האשה בחזקת פנויה ו'הפה שאסר' ואמר שהייתה נשואה הוא 'הפה שהתיר' שאמר שהתגרשה. המשכיר חמור לחברו ואמר שלא ילך דרך נהר פקוד היות ויש שם מים אלא ילך דרך מקום שנקרא נרש, ומת החמור וטען השוכר שהלך דרך נהר פקוד אבל לא היה שם מים לא נאמן מדין 'הפה שאסר הוא הפה שהתיר' משום שיש כנגדו חזקה שיש כל הזמן מים בנהר פקוד וחשובה כעדים, ר' אליעזר אמר שכהן שברשותו כבש שאינו בחזקת בכור ואמר שהוא בכור ונפל בו מום מאליו נאמן מדין 'הפה שאסר הוא הפה שהתיר' שאם היה רוצה יכול להטיל בו מום ניכר ואינו נחשב כנגד חזקה היות ורק חוששים שכהנים יטילו מום בבכור אבל אינם מוחזקים בכך.

ר' יהושע אמר לר' צדוק הכהן שנאמן להעיד על עצמו שלא הטיל מום בכוונה בבכור שברשותו משום שהוא תלמיד חכם, רבן גמליאל אמר שלא חילקו בין ת"ח לע"ה, וכשהתכנסו התלמידים בבית המדרש נשאלה השאלה ואמר ר"י שאין לחלק בין ת"ח לע"ה, אמר ר"צ שהרי אמרת לי שיש לחלק, אמר רבן גמליאל לר"י לעמוד במשך כל הדרשה, וכשראו התלמידים שהדרשה מתמשכת ור"י עומד אמרו למתורגמן שישתוק ויפסיק לתרגם את הדרשה של ר"ג.

במשנה כתוב שכהן שיש לו עדים שלא הטיל מום בבכור נאמן לומר שהראה בכור זה לחכם ופסק לו שהוא בעל מום קבוע והסבירה הגמ' משום שלא חשודים כהנים לאכול בכור שלא נשאל אצל חכם ודינו כקדשים מחוץ לעזרה. ר' יהודה אמר בשם רב שנאמן כהן לומר שקיבל את הבכור מישראל כשהוא בעל מום משום שהוא דבר שעתיד להתגלות שאפשר לשאול את הישראל, וכך גרסו בשם רב בפומפדיתא, במשנה בדמאי כתוב שהשולח שליח שאינו נאמן על המעשר שיקנה לו פירות ממוכר נאמן, לא נאמן היות ויכול השליח לטעון שבשבילו המוכר נאמן, אבל אם אמר לו לקנות פירות מפלוני שהוא נאמן, נאמן השליח שקנה ממנו היות הבעלים הקפיד לשלוח לאדם פלוני בוודאי יבדוק זאת. ר' ירמיה גרס שמקור הדין היה שישראל נאמן לומר שנתן טלה זה לכהן כשהיה קטן והיה בו מום ולא חוששים שלא מזהה את הטלה לאחר שהגדיל, וכך גרסו בשם רב בסורא אבל הכהן אינו נאמן. להלכה פסקו כפומפדיתא שגם הכהן נאמן. מעשה בכהן חצוף בפומפדיתא שקיבל בכור תם מרפרם וחזר והראה את מומו לרפרם כשהיה חולה וטען שכך קיבל את הבכור, ואמר רפרם שכהן זה חריג בחוצפתו אבל אין זה סיבה ששאר הכהנים לא יהיו נאמנים לטעון שקיבלו בכור בעל מום מישראל.

ספק מעשר בהמה נאכל במומו כחולין והכל נאמנים לומר שנפל בו מום מאליו משום שיכול להטיל מום בכל העדר קודם הפרשת המעשר שאין בדבר איסור.

בכור בזמן הזה או בחוץ לארץ אפילו בזמן המקדש שיש בו מום גלוי וידוע לכל שהוא

בכורות פרק ה כל פסולי המוקדשין דף לו

קבוע נשחט על פי ג' אנשים שנמצאים בבית הכנסת למרות שאינם חכמים, ר' יוסי אומר שאין מתירים אפילו בסנהדרין אלא על פי דיין מומחה שקיבל רשות מהנשיא לדון בענייני מומי בכורות. ר' יהודה אמר בשם רב או שמואל שבמקום שיש מומחה חייבים להתיר אצל המומחה ולא סומכים על ג' אנשים מבית הכנסת. ר' חייא פסק שג' מתירים את הבכור במקום שאין מומחה ולא כשיטת ר' יוסי במשנה, וג' מתירים את הנדר במקום שאין חכם ולא כשיטת ר' יהודה שמחייב שאחד מהם יהיה חכם והשניים הנוספים שמבינים אם מסבירים להם. במקום שיש חכם צריך להתיר את הנדר אצלו ומתיר לבדו ואמר ר' נחמן שמדובר בחכם כמוהו למרות שאינו סמוך.